

Darba grupas sanāksmes protokols atbilstoši Iepirkumu uzraudzības biroja 2019.gada 10.oktobra rīkojumam Nr.1-2/196 „Par iepirkumu pirmspārbaužu veikšanas, konstatēto problēmu risināšanas un pirmspārbaužu veikšanas metodikas aktualizēšanas darba grupu”

18.09.2020. Nr.30

Sanāksme notiek rakstiskajā procedūrā 2020.gada 18.septembrī.

Sanāksmes mērķis: izskatīt ES fondu vadošās iestādes, atbildīgo iestāžu, sadarbības iestādes, kā arī programmas apsaimniekotāju un aģentūru iesūtītos jautājumus par Metodiku par iepirkumu pirmspārbaužu veikšanu sadarbības iestādei Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.2020.gada plānošanas periodā, Metodiku par iepirkumu pirmspārbaužu veikšanu programmas apsaimniekotājiem un aģentūrām 2014.–2021.gada periodā, kā arī citus ar publiskajiem iepirkumiem saistītus jautājumus.

Protokolu sagatavoja Iepirkumu uzraudzības biroja Kontroles departaments.

Nr.	Jautājumi	IUB atbilde
1.	VI ERP veiktā likumdošanas audita par revīziju saistībā ar ticamības deklarāciju 2019.finanšu gadam (SOA2019) ietvaros, pārbaudot viena ceļu projekta deklarētos izdevumus ERP konstatēja <u>sadalīto iepirkumu</u> (saistību ar vēl diviem ceļu projektiem) un ierosina piemērot 25% (979 176,08 EUR) no auditētā projekta deklarētās līguma summas:	Atbilstoši arī 10.06.2020. metodikas sanāksmes protokolā Nr. 29 sniegtajai informācijai IUB plāno vairākus pasākumus iepirkumu plānošanas un nepamatotas sadalīšanas novēršanas jomā. Jau ir pieejams podkāsts (audioieraksts) ¹ par iepirkumu plānošanu; šobrīd tiek gatavotas vadlīnijas/ skaidrojums, kā arī 23.septembrī plānots videoseminārs ar CFLA pārstāvjiem par iepirkuma

¹ <https://soundcloud.com/user-471813798/butiskakie-aspekti-un-riski-iepirkuma-planosana>

Projekta Nr.	6.1.5.0/17/I/001 Valsts galvenā autoceļa A11 Liepāja - Lietuvas robeža (Rucava), km 50,547 - 58,997 segas pārbūve.	6.1.5.0/15/I/003 Valsts galvenā autoceļa A11 Liepāja - Lietuvas robeža (Rucava), km 21,85 - 45,02 segas pārbūve (tilts)	Nacionāls projekts, kas finansēts no valsts budžeta	<p>plānošanu un nepamatotu iepirkumu sadalīšanu. Tāpat IUB plāno vērēt uzmanību uz pareizas plānošanas principiem arī citu metodoloģiskā atbalsta pasākumu ietvaros, piemēram, šā gada beigās plānots izveidot IUB tīmekļvietnē pieejamu e-mācību moduli par iepirkumu plānošanu.</p> <p>Izskatot konkrēto <i>Latvijas Valsts ceļu</i> iepirkumu sadalīšanas gadījumu, tika nolemts (sadarbībā ar Finanšu ministrijas Juridisko departamentu), ka publisko iepirkumu regulējums šajā aspektā korekti pārņem publisko iepirkumu direktīvās noteiktās prasības un attiecīgi labojumi nacionālajos normatīvajos aktos nav nepieciešami.</p> <p>Attiecība uz kontroles mehānismiem var minēt gan IUB Administratīvo sodu departamenta resoriskās pārbaudes, kur izlases veidā tiks apzināti iespējami nepamatotas sadalīšanas gadījumi (piemēram, konstatējot to Elektronisko iepirkumu sistēmā (EIS) iekļautos iepirkumu plānos), gan iepirkumu plānu izskatīšana ES fondu projektu ietvaros, ko veic CFLA. Vienlaikus, lai novērstu iespējamu iepirkumu sadalīšanu pēc finansējuma avota, IUB ieskatā kā galvenais preventīvais rīks arī ES fondu projektos būtu ne tikai konkrēto iepirkumu plānu izskatīšana, bet arī EIS iepirkumu plānu izmantošana. Tomēr CFLA ieskatā par šāda veida turpmāko pieeju vispirms būtu nepieciešams vienoties resora ietvaros, kā arī nepieciešama diskusija ar VI, tajā skaitā ir jāvērtē, vai CFLA ir pietiekama kapacitāte, lai šādu uzdevumu veiktu.</p> <p>Vienlaikus jānorāda, ka EIS iepirkumu plāns sniedz informāciju par plānotajiem iepirkumiem vienīgi budžeta gada ietvaros, tāpēc būs jāizvērtē EK norādes par vērtējamo periodu (par ko šobrīd notiek vēl diskusijas), jo vairāku gadu periods EIS iepirkumu plānā nav pārbaudāms.</p> <p>Jāņem vērā, ka, meklējot automātiski, piemēram, būvniecībā pēc CPV kodiem vai darbu nosaukumiem, faktiski visi iepirkumi tiks uzrādīti kā vienādi jeb līdzīgi; attiecīgi šādam automatizētam</p>
Projekta statuss	Pabeigts	pabeigts		
Līguma summa ar PVN (PVN attiecināms), kas attiecināta uz projektu	3 916 704.34 EUR	11 473 596.50 EUR, bet izmaksāts kā attiecināms 10 717 688.47 EUR (jo bija NVI)	2 908 841,45 EUR	
EK ierosina piemērot korekciju	25%			
Korekcijas apmērs	979 176,085 EUR			
<p>Nemot vērā vairākkārt iepriekšējās diskusijās pārrunāto, lūdzam IUB sadarbībā ar FM JD sniegt informāciju par plānotajiem pasākumiem (t.sk. par PIL regulējuma kontroles mehānismiem).</p>				

		<p>risinājumam nebūs pievienotās vērtības. Turklāt, izskatot EIS iepirkuma plānu attiecībā uz konkrēto pasūtītāju (piemēram, ES fondu projektu apstiprināšanas ietvaros), ir iespējams konstatēt visus attiecīgā pasūtītāja iepirkumus budžeta gada ietvaros (tātad, visus iepirkumus neatkarīgi no finansējuma avota), līdz ar to šādām pārbaudēm sistēmas uzlabojumi nav nepieciešami. Vēršam arī uzmanību, ka, lai arī šobrīd nav plānoti automatizēti EIS risinājumi nolūkā konstatēt nepamatotas sadalīšanas gadījumus, tomēr, lai nodrošinātu EIS efektivitāti un pilnvērtīgāku lietošanu, t.sk. informācijas klasificēšanu u.c. uzlabojumus, VI ieskatā šis jautājums joprojām paliek aktuāls un, plānojot turpmākās sarunas, ir aicinājums pārrunāt šo jautājumu un izvērtēt digitalizācijas iespējas sistēmas uzlabošanas risinājumiem.</p>
2.	<p>CFLA</p> <p>(Iepriekšējā pirmspārbaūžu metodikas darba grupas sanāksmē iesniegtais jautājums)</p> <p>Iepirkumu uzraudzības birojs (IUB), veicot SIA “Jēkabpils reģionālā slimnīca” atklātā konkursa “Datortomogrāfa piegāde un uzstādīšana” (id.Nr. JRS 2019/13K/ERAF) dokumentācijas pārbaudi, sava atzinuma 8.punktā iekļāva norādi: <i>Nolikuma 4.5.punkts citstarp paredz, ka jāiesniedz ražotāja vai tā pārstāvja pilnvarojuma vēstule pretendētājam par tiesībām piegādāt norādīto preci. Līgumprojekta 2.2.2.punktā citstarp ir noteikts, ka otrā samaksa par piegādāto preci tiks veikta pēc ražotāja sagatavota apliecinājuma par preces pasūtījumu saņemšanas. Birojs norāda, ka pasūtītājam pēc būtības nav pamata noteikt, lai pretendents iesniedz ražotāja izsniegtu apliecinājumu/pilnvarojumu par pretendenta tiesībām piegādāt norādīto preci, ja šādu pilnvarojumu ražotājam nav pienākums izsniegt un ja šādas preces un pakalpojumus var iegādāties arī no trešajām personām, apliecinot preču legālu izcelsmi un ražotāja garantijas saistību nodrošināšanu. Birojs norāda, ka šāda prasība var ietekmēt iespējamo paralēlo importētāju iespējas piedalīties iepirkuma procedūrā tā iemesla dēļ, ka minētajiem komersantiem ražotājs var neizsniegt attiecīgu apliecinājumu par pilnvarojuma esamību ar mērķi aizsargāt savus</i></p>	<p><i>IUB iepriekšējā pirmspārbaūžu metodikas darba grupas sanāksmē sniegtais viedoklis</i></p> <p>Veicot iepirkuma dokumentācijas pirmspārbaudes, IUB norāda, ka nav pamatoti noteikt, ka jāiesniedz ražotāja vai tā pārstāvja pilnvarojuma vēstule pretendētājam par tiesībām piegādāt norādīto preci, lai nekavētu t.s. paralēlā importa iespējas. Savulaik šādi rīkoties aicināja arī Konkurences padome. Tomēr piekritam, ka atsevišķos gadījumos ir lemts par šādu prasību pieļaujamību. Šī brīža skatījums varētu būt – šādas prasības var nepamatoti ierobežot konkurenci, līdz ar to tādas nebūtu iekļaujamas iepirkuma dokumentācijā, ja vien nav īpašu apstākļu, kas šādu vajadzību pamato (piemēram, Augstākās tiesas lēmumā apskatītā situācija). Tomēr, lai sniegtu viedokli par turpmāko rīcību pirmspārbaudēs, IUB vēlas atkārtoti uzrunāt Konkurences padomi (KP). Attiecīgi papildu viedoklis par šo jautājumu tiks nosūtīts</p>

ekskluzīvos izplatītājus vai savas ekskluzīvās tiesības. Ievērojot minēto, Birojs lūdz attiecīgi labot iepirkuma dokumentāciju, nosakot, ka pretendents ir nepieciešams apliecināt preču iegādi, no kā būtu secināms, ka šī prasība ir objektīvi nepieciešama atbilstoši iepirkuma līguma izpildei (ir samērīga) un nepamatoti neierobežo piegādātāju brīvu konkurenci.

Vienlaikus Augstākā tiesa (AT) savā 11.09.2017.lēmumā SKA-1494/2017 (lieta Nr.A420238017) izvērtēja situāciju, kur saskaņā ar konkursa nolikumu pretendents ir jābūt tiesībām izplatīt piedāvātās preces Latvijas Republikas vai Eiropas Savienības teritorijā (3.4.apakšpunkts). Savukārt, lai apliecinātu šīs prasības izpildi, pretendents jāiesniedz ražotāja vai tā tiešā pārstāvja apliecinājoši dokumenti, kas ļauj pretendents nodrošināt preces izplatīšanu Latvijas Republikas (vai Eiropas Savienības) teritorijā(4.4.apakšpunkts). Kā norāda AT, var piekrist pieteicējam, ka nolikums patiešām nepieļauj iesniegt jebkādas dokumentus, kas atspoguļo pretendenta iespējas legāli iegādāties piedāvātās preces tālākai izplatīšanai, jo atbilstoši strīdus prasībām nepieciešams iesniegt tādus dokumentus, kas apliecina tādu ražotāja vai tā tiešā pārstāvja sasaisti ar pretendentu, no kuras izriet pretendenta tiesības piedāvātās preces izplatīt. Tomēr, kā secinājis Iepirkumu uzraudzības birojs, strīdus nolikuma prasības ir objektīvi pamatotas un tām ir leģitīms mērķis. Proti, strīdus prasību jēga ir ne tikai ļaut pasūtītājam pārliecināties par to, ka preces faktiski pastāv un ka pretendents tās iegūvis tiesiskā ceļā. Kā izriet no pasūtītājas sniegtā skaidrojuma, pasūtītājam ir svarīgi, ka precēm tiks piešķirtas visas ražotāja noteiktās garantijas, ka tiks ievēroti visi ražotāja noteiktie lietošanas, pārvadāšanas un glabāšanas nosacījumi, ka tiks nodrošināti efektīvi preces apmaiņas nosacījumi un citas preču lietošanai izvirzītās prasības un noteikumi, ņemoties par to pilnu atbildību; pasūtītājam ir jānodrošina, ka gadījumos, kad piegādāto preču darbības traucējumu vai pasliktināšanās gadījumā, kas var izraisīt pacienta veselības pasliktināšanos vai nāvi, preces tiks efektīvi nomainītas vai atsauktas; pasūtītājam arī ir būtiski pārliecināties, ka piegādātājs ir labticīgs ieguvējs un ka tam ir tiesības piedāvāto preču realizācijai un garantijas saistību nodrošināšanai. Līdz ar to pasūtītājam ir būtiski saņemt tādus dokumentus, kas ļauj izsekot sasaistei starp pretendentu un ražotāju vai tā tiešo pārstāvi.

No minētā secināms, ka AT ieskatā pasūtītājam tomēr ir tiesības izvirzīt šādas prasības, kas potenciāli ierobežo paralēlo importu, tādēļ lūdzam skaidrot, vai prasības par

pirmspārbaužu metodikas sanāksmes darba grupas locekļiem vai arī tas tiks iekļauts nākamajā sanāksmes protokolā.

KP viedoklis

KP norādīja, ka tās viedoklis principā saskan ar IUB viedokli, ka šādu prasību izvirzīšana nav pamatota.

Nosacījums, kas paredz nepieciešamību pretendents būt ražotāja vai tā autorizētā dīlera pilnvarotajam pārstāvim (un attiecīgi iesniegt šāda pilnvarojuma apliecinājumu), ierobežo potenciālo pretendentu skaitu iepirkumā. Papildus šādu prasību izvirzīšana publiskajos iepirkumos veicina aizliegtu vertikālu vienošanos, kuras mērķis ir novērst paralēlo importu, realizēšanu.

Lai gan vienam ražotājam vai tā autorizētajam dīlerim var būt vairāki sadarbības partneri, kas tādējādi iepirkumos pirmšķietami var radīt priekšstatu par konkurences esamību, jāņem vērā, ka ražotājam ir rīcības brīvība attiecībā uz to, ar kādiem uzņēmumiem tas izvēlas sadarboties. Tādējādi ražotājs, arī tā autorizētais dīleris, nav ierobežots, arī balstoties uz subjektīviem apsvērumiem, izvēlēties pilnvarojamos pārstāvjus. Vienlaikus preču iegādei nav nepieciešams pilnvarojums – vairumtirdzniecībā preces var iegādāties jebkurš uzņēmums, tostarp, paralēlā importa ceļā. Tādējādi, sasaistot piegādi ar pilnvarojuma nepieciešamību, tiek ierobežots pretendentu skaits. Savukārt tādā gadījumā, ja ražotājs Latvijā izvēlēties tikai vienu autorizēto dīleri, un uz šo teritoriju citus sadarbības partnerus neizvēlas, savukārt autorizētais dīleris vēlas pats piegādāt precis, veicina situāciju, kad uz šo autorizēto dīleri nav konkurences spiediena, kas var ietekmēt tā piedāvāto cenu iepirkumā. Tādējādi prasība pēc pilnvarojuma arī nostāda pretendentu, kurš sadarbojas ar vairumtirgotāju, nevienlīdzīgā konkurencē ar pretendentiem, kuri sadarbojas ar ražotājiem. Pretendentiem, kuri tieši sadarbojas ar ražotājiem, šāda apliecinājuma/ izziņas iegūšana ir vieglāka, nekā pretendentiem, kuri ražotājiem nav zināmi.

<p>ražotāja vai tā autorizēto personu pilnvarojumu medicīnas preču gadījumā ir uzskatāmas par atbilstošām PIL un kāda informācija pirmspārbaudes gadījumā ir jāsniedz pasūtītājam, šādu prasību konstatējot.</p>	<p>Bieži šāda pilnvarojuma prasība tiek sasaistīta ar skaidrojumu par garantijas remontu. Pasūtītāju ieskatā nosacījums garantē, ka remonts nepieciešamā kvalitātē tiks savlaicīgi sniegts, ja piegādātājs būs ražotāja pilnvarotais pārstāvis vai autorizētā dīlera pārstāvis. Vienlaikus KP ieskatā pasūtītājs minēto rezultātu var sasniegt ar alternatīvu nosacījumu iekļaušanu saistībā ar pēcpārdošanas servisu (garantijas) saistību izpildi, nekavējot konkurenci iepirkumā. Piemēram, ka minēto saistību, kuru izpildes kritērijus var iekļaut nolikumā, izpildi nodrošina arī pats pretendents (neprasot ražotāja pēcpārdošanas saistību obligātu nodošanu), ja pretendents var pierādīt, ka tā rīcībā ir nepieciešamie resursi.</p> <p>Lai gan atsevišķos gadījumos KP pieļauj, ka šādas prasības (kā, piemēram, minētajā AT 11.09.2017.lēmumā SKA-1494/2017 (lieta Nr.A420238017) var būt pamatotas, piemēram, ja saistītas ar pacientu veselību vai citu būtisku interešu nodrošināšanu, kur ir būtiski nodrošināt preču izsekojamību, noteiktu glabāšanas režīmu un paša ražotāja garantētu pēcpārdošanas servisu, iepriekš minētais uzskatāms par izņēmumu un tā attiecināmība izvērtējama, vērtējot preču veidu un īpašības. KP ieskatā, ja piegāde attiecas uz plaša patēriņa precēm, ko regulāri iegādājas arī patērētāji, t.sk. plaši izmantojamu datortehniku, visticamāk minētais izņēmums nebūtu objektīvi pamatots. Proti, šādu preču remontam vai apkalpošanai nav nepieciešamas speciālas un nozarē reti sastopamas zināšanas, kuru iztrūkums var radīt būtiskus riskus tehnikas darbībā, kas eventuāli varētu radīt riskus cilvēka veselībai un dzīvībai. Tādējādi šādas prasības nedrīkst noteikt ar mērķi, lai nepamatoti ierobežotu iespējamo pretendentu piedalīšanos iepirkuma procedūrā. Attiecīgi pasūtītājam, izstrādājot prasības iepirkumam, ir rūpīgi jāizvērtē, cik lielā mērā katra izvirzītā prasība var ierobežot iespējamo konkurenci un kā tā ietekmēs iepirkuma galarezultātu, t.sk. piegādāto preču cenu.</p>
--	--

		<p>Attiecīgi KP ieskatā gadījumos, kad nepieciešams nodrošināt būtiskas intereses, ko pasūtītājs var pamatot, un pasūtītājs ir izsvēris šādu prasību iekļaušanas ietekmi uz iepirkuma rezultātiem, šādu prasību iekļaušana var būt pamatota. Tomēr jebkurā gadījumā tas nebūtu attiecināms uz patērētājiem plaši pieejamu preču iegādi.</p> <p>Ņemot vērā KP sniegto viedokli, IUB turpina pirmspārbaudēs ierasto praksi. Tomēr, ja turpmākās diskusijās ar KP viedoklis tiks precizēts, IUB par to sniegs informāciju darba grupas locekļiem.</p>
3.	<p>CFLA</p> <p>Centrālā finanšu un līgumu aģentūra izskatīšanai darba grupas sanāksmē nosūta jautājumu par apakšuzņēmēju piesaisti pēc tam, kad iepirkums jau ir noslēdzies:</p> <p><u>Vai iepirkumu komisijai ir jāapliecina interešu konflikta neesamība un jāpārbauda apakšuzņēmēja neatbilstība izslēgšanas nosacījumiem, ja apakšuzņēmējs nav minēts iepirkuma pieteikumā, bet piesaistīts jau līguma izpildes laikā?</u></p> <p>Attiecīgais iepirkums ir veikts pēc Iepirkumu vadlīnijām sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem un apakšuzņēmējam ir nodots vairāk par 10% darbu, bet uz tā spējām būvnieks nebalstās.</p> <p>Noslēgtais līgums ir FIDIC sarkanās grāmatas līgums, kura speciālajos noteikumos minēts, ka visa atbildība par apakšuzņēmēja pārbaudi ir Inženierim, kuram jāpārbauda, vai piesaistītais apakšuzņēmējs neatbilst izslēgšanas nosacījumiem.</p> <p>Vadlīnijās minēts, ka iepirkumu komisijas apstiprinājums nepieciešams tikai tādu apakšuzņēmēju nomaīnai uz kuru iespējām pretendents balstījies.</p> <p>Vai tiešām šajā gadījumā pietiek tikai ar FIDIC sarkanās grāmatas līguma inženiera veikto pārbaudi un vai šim inženierim nav jāparaksta neieinteresētības apliecinājums?</p>	<p>Tā kā atbilstoši Iepirkumu vadlīnijām sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem netiek paredzēts, ka līguma izpildes laikā piesaistot apakšuzņēmēju, kam nodots vairāk par 10% darbu, būtu jāpārbauda tā neatbilstība izslēgšanas nosacījumiem (paredzēts vienīgi pārbaudīt tādas apakšuzņēmējus, uz kuru iespējām pretendents balstījies), nav pamatoti uzskatīt, ka šāda pārbaude būtu jāveic (izstrādājot vadlīnijas, šāds nosacījums apzināti netika iekļauts). Tāpat no regulējuma neizriet pienākums parakstīt neieinteresētības apliecinājumus.</p> <p>Savukārt, ja tiek piemērots Publisko iepirkumu likuma (PIL) regulējums, tad, līguma darbības laikā piesaistot apakšuzņēmēju, kam nododami vismaz 10 % darbu, jāpārbauda tā atbilstība PIL 42.panta noteikumiem (PIL 62.panta piektā daļa).</p>